

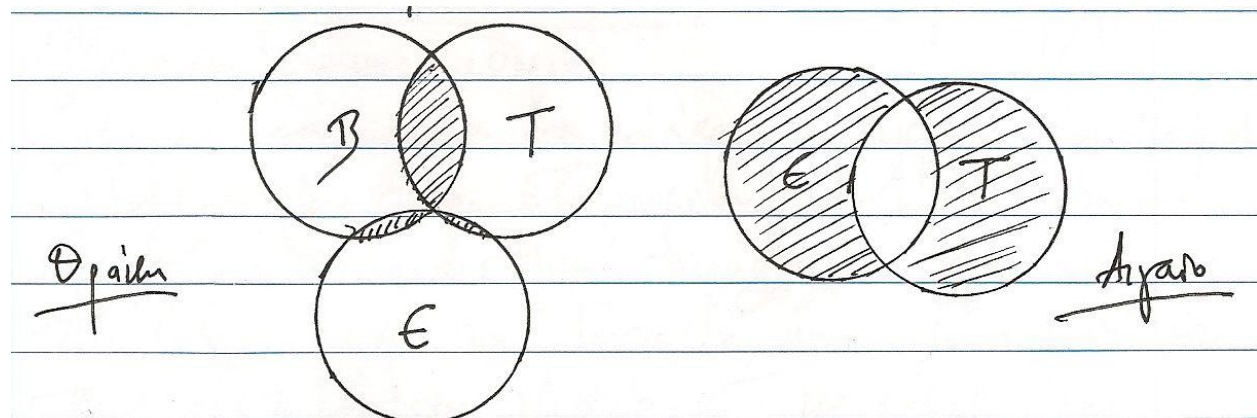
Το πρώτο άρθρο της Σύμβασης περί της μεθορίου της Θράκης (1923)

N. Λυγερός

Όταν εξετάζουμε το θέμα της Καταστροφής της Σμύρνης, το οποίο κατέληξε στη Συνθήκη της Λωζάννης το 1923, η συναισθηματική μας φόρτιση αποτελεί μία δυσκολία και μόνο η υπέρβαση επιτρέπει, όχι μόνο την κατανόηση της γεωστρατηγικής πραγματικότητας αλλά και την επινόηση της νοητικής στρατηγικής, ικανής να εξηγήσει με συνθετικό τρόπο το υπόβαθρο των δεδομένων. Ακόμα και σήμερα, καθώς δεν υπάρχει μία εξαντλητική μελέτη της Συνθήκης Βερολίνου του 1878, φαίνεται απίθανη η θεώρηση της Θράκης ως στρατηγικός στόχος. Παραμένουμε παθητικά στο επίκεντρο της Σμύρνης. Σ' ένα προηγούμενο άρθρο αναλύσαμε αυτό το νοητικό σχήμα. Αυτή τη φορά θα ενισχύσουμε το θεωρητικό πλαίσιο που αναπτύξαμε με την πρακτική ανάλυση του πρώτου άρθρου της Σύμβασης περί της μεθορίου της Θράκης. Ενώ δεν υπήρξε μάχη σε αυτή την περιοχή και κατά συνέπεια ήττα εμφανίστηκε φυσιολογικά η έννοια της ουδετεροποίησης, η οποία αντιστοιχεί στρατηγικά στην αποστρατικοποίηση της περιοχής. Η παρουσίαση, η παραδοσιακή, αυτού του αποτελέσματος είναι η αναζήτηση μιας σταθερότητας. Η μη συμβατική προσέγγιση του θέματος, η οποία ενσωματώνει τα δεδομένα της Συνθήκης Βερολίνου κι ειδικά της μυστικής αναφοράς του Αλέξανδρου Καραθεοδωρή, αναδεικνύει το φαινόμενο της συνεκτικότητας. Αυτό το νοητικό σχήμα εξηγεί το ύφος του πρώτου άρθρου που ακολουθεί:

«Τα από του Αιγαίου μέχρι του Ευξείνου Πόντου εδάφη, τα διοικόντα εκατέρωθεν των συνόρων, άτινα χωρίζουσι την Τουρκίαν από της Βουλγαρίας και της Ελλάδος, θα ουδετεροποιηθώσιν εις βάθος τριάκοντα περίπου χιλιομέτρων, περιλαμβανόμενον εντός των κάτωθι ορίων».

Η πρώτη λογική παρατήρηση είναι ποιος είναι ο λόγος ύπαρξης αυτής της ουδέτερης λωρίδας μόνο σε αυτήν την περιοχή. Διότι στο Αιγαίο δεν έχουμε ανάλογη απόφαση με τα νησιά και τα 3 μίλια της Ανατολικής Ακτής. Το πρώτο πλαίσιο είναι φαινομενικά συμμετρικό, ενώ το δεύτερο παρουσιάζεται ως αντισυμμετρικό. Μέσω της θεωρίας συνόλων, έχουμε τα εξής διαγράμματα του Venn.

Ας συνεχίσουμε όμως την ανάγνωση του πρώτου άρθρου.

« 1) *Επί Τουρκικού εδάφους*, από του Αιγαίου μέχρι του Ευξείνου Πόντου:

γραμμή αισθητώς παράλληλος προς την μεθόριον της Τουρκίας μετά της Ελλάδος και της Βουλγαρίας, ως καθωρίσθη εν τω άρθρω 2 παράγραφος 1 και 2 της υπό σημερινήν χρονολογίαν Συνθήκης Ειρήνης. Η γραμμή αυτή θέλει χαραχθεί εις απόστασιν τριάκοντα τουλάχιστον χιλιομέτρων από της εν λόγω μεθορίου πλην της περιοχής Σαράντα Εκκλησιών, ένθα δέον να αφήση έξω της ουδετεροποιουμένης ζώνης αυτήν ταύτην την πόλιν μετά περιμέτρου πέντε τουλάχιστον χιλιομέτρων, υπολογιζομένης από του κέντρου της πόλεως ταύτης».

Αυτή η ειδική περίπτωση με τα μεγέθη που προβλέπει η Σύμβαση παρουσιάζει ήδη αδυναμίες στο όλο σκεπτικό.

«Η γραμμή αυτή αρχομένη από του ακρωτηρίου Ιμπριτζέ – Μπουρνού, επί του Ευξείνου Πόντου».

Ας εξετάσουμε τώρα τι προβλέπει η Σύμβαση για την Ελλάδα:

« 2) *Επί του Ελληνικού εδάφους*, από του Αιγαίου μέχρι της Ελληνοβουλγαρικής μεθορίου:

γραμμή αναχωρούσα από του άκρου του ακρωτηρίου Μάκρης (του χωρίου Μάκρη εξαιρουμένου), ακολουθούσα προς βορράν διεύθυνσιν αισθητώς παράλληλον προς τον ρουν του Έβρου μέχρι του Ταχταλή και εξικνουμένη είτα προς ανατολάς του Μεχέρ – κοζ εις σημείον καθοριστέον επί της ελληνο-βουλγαρικής μεθορίου, δέκα πέντε περίπου χιλιόμετρα δυτικώς του Κιουτσούκ – Δερμπέντ».

Το σημείο το οποίο πρέπει να μας προβληματίσει σχετίζεται με τον Έβρο. Η Σύμβαση δεν δίνει σημασία στη δυναμική του ποταμού και στις αλλαγές που προκαλεί, ειδικά, όταν είναι έντεχνα και τεχνητά καθοδηγούμενη με το πρόσχημα των καιρικών συνθηκών.

«3) *Επί Βουλγαρικού εδάφους*, από της Ελληνο-βουλγαρικής μεθορίου μέχρι του Ευξείνου Πόντου:

γραμμή αναχωρούσα εκ του ανωτέρου ορισθέντος σημείου, τέμνουσα την οδόν Αδρανουπόλεως εις Κοσή-Καβάκ, πέντε χιλιόμετρα δυτικώς του Παπάς-κιοί, είτα προχωρούσα εις απόστασιν τριάκοντα τουλάχιστον χιλιομέτρων από της ελληνοβουλγαρικής και της τουρκοβουλγαρικής μεθορίου, πλην της περιοχής του Ναρμανλή, ένθα δέον να αφήση έξω της ουδετεροποιουμένης ζώνης αυτήν ταύτην την πόλιν μετά περιμέτρου πέντε τουλάχιστον χιλιομέτρων, υπολογιζομένης από του κέντρου της ειρημένης πόλεως, και καταλήγουσα επί του Ευξείνου Πόντου εις τον μυχόν του όρμου του κειμένου βορειοδυτικώς του Αμπερλέρ.»

Η επανάληψη μίας εξαίρεσης ενισχύει την αρχική μας παρατήρηση όσο αφορά τις αδυναμίες. Αντιμετώπιση αυτής της περιοχής μέσω της ουδετερότητας, επιτρέπει τη χρήση της σε ένα επιθετικό πλαίσιο που προσπαθεί να έχει ένα ενιαίο μέτωπο, μέσω του υπόβαθρου της συνεκτικότητας. Η φαινομενική σταθερότητα δεν δημιουργεί αληθινό μέτωπο, το οποίο μπορεί να αντιμετωπίσει μία περίπτωση σύρραξης. Αυτό το τριπλό άνοιγμα δημιουργεί στην πραγματικότητα μια αστάθεια, όπου μπορεί να εισχωρήσει δίχως εμπόδια μια δυναμική στρατηγική με τις διπλές της επιπτώσεις.

